

זריעה ע"י מכונה**א. חזון איש שביעית סימן כה אות לה ד"ה החורש או זורע**

החורש או זורע בשבת במכונה המתוקנת לכך והאדם לוחץ לחיצה הראשונה ועי"ז מוציא כח חום הגורם לאדים שיבואו ויניעו את הגלגל ותנועת הגלגל ממשכת יצירת האדים וכן חוזר חלילה, **נראה דכל החרישה והזריעה חשיבא גירא דילי' ומעשיו, וכמש"כ הנ"י [עי' ב"ק שם]** באש דכל ההמשך הוא מעשיו אלא שמלאכת הכל נעשה בשעה ראשונה. ואם מסיר את המונע אפשר דדוקא כח ראשון הוא מעשיו ואפשר דגם כח שני חשיב מעשיו וכמש"כ שם. ועוד דעיקר חרישה וזריעה נעשה ע"י שור ואין האדם רק הנועץ את יתד המחרישה ומחזיקו ומבואר מכות כ"א ב' דחורש בשור חייב משום יו"ט ומשום שביעית, ואם החרישה מכסה את הזרעים חייב משום זורע, אע"ג דעיקר המלאכה נעשה בכח השור המושך, דכיון דדרכו בכך זהו עיקר המלאכה....

ב. שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן רח

ולכאורה מדברי הרמב"ן בהשגותיו שהבאתי לעיל לא משמע כדברי החזו"א, דז"ל הרמב"ן שם: **שאלו בחורש בבהמתו מלאכת עצמו היא ובהמה עמו ככלי ביד האומן** כגון הגרזן ביד החוצב בו והמשור ביד מניפו. **תדע שהרי חייבין על זדונו סקילה ובשוגג חטאת ואף על גב דבעי דומיא דע"ז דעביד מעשה בגופי'....** הרי דהרמב"ן מוכיח דמדמהיבינן על חרישה שע"י שור גם ביום טוב ושביעית ע"כ דחשיבא מלאכה שהאדם עצמו עושה אותה בגופו וסבירא לי' **להרמב"ן דנעיצת היתד והחזקת המחרישה מעשה אלימתא היא ולכן א"צ קרא לזה לחייבו, ומתוך דברי הרמב"ן נראה להדיא דאם האדם אינו עושה כלום בגוף המלאכה לא שייך לחייבו משום דדומיא דע"ז בעינן שיהא עושה בגופו ומה שכך הוא דרך החרישה לא מהני כלום, וממילא שדין חרישה שע"י בהמה לאו מילף הוא לחרישה שע"י מכונה שבעצם החרישה אין האדם משתף פעולה כלל, ולא מעשה אדם הוא. ומכש"כ מה שפוסק בפשיטות דהזורע במפולת שורים בשביעית חייב דמכיון דזהו מהנהגת הזריעה חייב ע"ז בין משום חורש ובין משום זורע אין דבריו נכונים וכמו שהזכרתי דמתוך דברי הרמב"ן מוכח דכל שאין האדם משתף פעולה בגוף המלאכה אין מקום לחייבו וכמו שנתבאר לעיל דכל שאינו משתף בגוף מלאכת החרישה אף על פי שהוא מנהיג את הבהמה אינו אלא מחמר בעלמא דאפילו לענין שבת אינו חייב כלום, ומכש"כ דאינו חייב משום זורע בשביעית.**

ג. רב ישראל רוזן, מיכשור הלכטכני לשמיטה - נכתב בשיתוף עם יאיר מאיר, תחומין ב'**ד. רב זאב וייטמן, זריעה באמצעות מכשיר גרמא בשביעית, תחומין ז'**

גם אם נצליח להגיע לידי כך שהטרקטור יסע ויזרע מעצמו כ"ריחיים של מים" ולא כחיצוי האדם, הרי שהדבר יועיל בתנאי שהאדם לא יתערב ויסייע למעשה הטרקטור. אך אם האדם יכוון בידי את הטרקטור הזורע מעצמו, נראה שהכיוון מספיק, לדעת הרצ"פ פרנק, להחשיבו כזורע בידיים. ממילא, גם אם נאמר שמכשיר הגרמא ו"הגז הקבוע" הופכים את הטרקטור לזורע מעצמו, הרי שהנהגתו וכיוונו ע"י האדם ייחשבו למעשה בידיים. כך נראה מדיונו של הרצ"פ פרנק בשאלה אחרת הנוגעת להקפת הראש במכונת גלוח חשמלית שאולי תחשב כגרמא שהרי המכונה היא שמגלחת (בכח החשמל) ולא האדם וכל מעשהו מסתכם בכיוונה והחזקתה במקומה. בשאלה זו קובע הרצ"פ פרנק שכיוון שהוא "מצדדה ומכוון אותה שתוכל לגלח", המכונה נחשבת ל"גרזן ביד החוצב בו" ולכן "אין לצדד שיהא בזה דין גרמא" והמקיף במכונה לוקה (יו"ד קמג).

קצירה לשם עבודת קרקע?**ה. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד:א**

כל שתוציא הארץ בשנה שביעית, בין מן הזרע שנפל בה מקודם שביעית, בין מן העיקרים שנקצרו מקודם וחזרו ועשו ושניהם נקראו ספיח, בין מן העשבים והירקות שעלו מאיליהן ואין להן זרע, הכל מותר לאכלו מן התורה, שנאמר "והיתה שבת הארץ לכם לאכלה." ואפילו שדה שנטייבה בשביעית וצמחה פירותיה מותרין באכילה. וזה שנאמר "את ספיח קצירך לא תקצור" שלא יקצור כדרך שקוצר בכל שנה, ואם קצר כדרך הקוצרין לוקה, כגון שקצר כל השדה והעמיד כרי ודש בבקר, או שקצר לעבודת הארץ כמו שבארנו, אלא קוצר מעט מעט וחובט ואוכל.

ו. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד:כב

הפירות שיוציא האילן בשביעית לא יאספם כדרך שאוסף בכל שנה שנאמר "ואת ענבי נזירך לא תבצור," ואם בצר לעבודת האילן או שבצר כדרך הבוצרים לוקה.

ז. רש"ז אורבך, מעדני ארץ ב' עמ' 20 "המורם"

המורם מכל האמור הוא דפירות שביעית של עכו"ם שנכנסו לשמינית שאין נוהג אז כלל איסור עבודת הארץ, מותר ודאי לישראל לקצור ולבצור את הפירות כדרך בלא שום שנוי, וכן מצינו להדיא בירושלמי שביעית פ"ו ה"ב עייש"ה, אלא אפילו פירות שביעית בשנת שביעית שנוהג אז איסור עבודת הארץ במלאכות דאורייתא אף בשדה של עכו"ם, ג"כ מותר לישראל לקטוף אותן כדרך בלא שום שנוי.

ואף כי יגורתי מאד להכניס את ראשי בענין חמור זה אשר בגללו הננו עדיין בעוה"ר בגלות הארוכה והמרה, אך למען פרנסתם של עניי ישראל, ולמען למד זכות על רבבות מישראל שלא יהיו ח"ו כעבריינים, מצאתי חובה בנפשי לכתוב את כל דברי אלה, בתור הערה לאלה היושבים על מדין שישימו את לבם לדבר הזה.

ה. ויקרא כה

- (ד) ובשנה השביעת שבת שבתון יִהְיֶה לְאָרֶץ שֶׁבֶת לַד' שָׁדָךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר:
(ה) אֵת סְפִיחַ קִצְיֹרְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת־עֵנְבֵי נִזְיֹרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁבִתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ:
(ו) וְהִיְתָה שֶׁבֶת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֹכְלָהּ לֶךְ וּלְעֶבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְיֹרְךָ וּלְתוֹשֵׁבֶךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:

ט. ספרא בהר פרשה א:א:ג

"את ספיח קצירך לא תקצור", מיכן סמכו חכמים על הספיחים שיהיו אסורים בשביעית. "ואת ענבי נזירך לא תבצור", מן השמור [נזור] בארץ אין אתה בוצר, אבל אתה בוצר מן המופקר. "לא תבצור", לא תבצור כדרך הבוצרים. מיכן אמרו תאנים של שביעית אין קוצים אותה במוקצה, אבל קוצה אתה בחורבה, אין דורכים ענבים בגת אבל דורכים בעריבה...

י. רמב"ן ויקרא כה:ה

וזו ששנויה בתורת כהנים (פרק א ג) "ואת ענבי נזירך לא תבצור" מן השמור בארץ אין אתה בוצר אבל בוצר אתה מן המופקר, "יפרש הרב [רש"י] לומר ענבי נזירות לא תבצור אותם בנזירותם, אבל תפקיר הכל ותבצור עם הענבים:

יא. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת שביעית פרק ח:ו

"את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור" - מן השמור בארץ אין אתה בוצר, אבל בוצר את מן המופקר. לא תבצור כדרך הבוצרים, מיכן אמרו תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה, אין דורכין ענבים בגת אבל דורך הוא בעריבה...

יב. מועד קטן ב:ג

רבא אמר: אפילו תימא רבנן, אבות אסר רחמנא, תולדות לא אסר רחמנא, דכתיב "ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וגו'". מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה, למאי הלכתא כתבינהו רחמנא? למימרא דאהני תולדות מיחייב אחרנייתא לא מיחייב.

יג. דרך אמונה - ביאור ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק א

והנה במו"ק ג' א' מבואר דקצירה ובצירה היא עבודה מעבודת קרקע ולמדו מזה דאבות אסר רחמנא ולא תולדות אבל בירו' פ"ח דשביעית ה"ו ובתו"כ בהר אמרו לא תבצור כדרך הבוצרים ולכן כ' רבנו לק' רפ"ד דהלאו כולל ב' הדברים וצ"ע מנ"ל לחז"ל לכלול ב' הדברים בפסוק זה וי"ל דפשטי' דקרא במלאכה קאי אמנם מדכתיב נזירך קצירך משמע נמי שלא תבצור בתורת שלך וכ"כ הרב מלבי"ם ז"ל וכ"נ ברמב"ן בהר כ"ה ה'...

יד. רמב"ן ויקרא כה:ה

...שנו שם בתורת כהנים (פרק א ג) "את ספיח קצירך לא תקצור" - מכאן סמכו לספיחין שיהיו אסורין בשביעית. "שנו משנתם כדברי רבי עקיבא דלא תקצור כלל, אבל כדברי חכמים, שלא תעשה אותם קציר לעצמך ולא תעשה אותם בציר לעצמך אלא נהוג בהם מנהג הפקר. וכן "לא נאסוף את תבואתנו", שלא נאסוף אל בתינו פירות האילן והספיחים, כי בהפקירם לעניים ולחיה ולבהמה ובביעור לא נוכל לחיות בהן:

טו. חזון איש שביעית סימן יז אות ג ד"ה ג' א' מכדי

ג' א' "מכדי זמירה בכלל זריעה כו' למימרא דאהני תולדות כו'", לכאורה משמע דקצירה אסורה משום עבודת הארץ ובצירה תולדה, אבל קשה:

- דקצירה לענין שבת הוא דוקא בצריך לעצים, אבל מה שמשיבח בשדה ואילן הוא תולדת נוטע ואינו בכלל קוצר, וכמש"כ תו' ב' ב' ד"ה וצריך. ואינו נזכר בגמ' בשם קוצר אלא בשם ניכוש וכיסוח.
- ועוד דלא מצינו קוצר תבואה ובוצר ענבים שיהא לתקן.
- ועוד לא מצינו בחז"ל לפרש "לא תקצור" ו"לא תבצור" אלא כדרך הקוצרין או מן המשומר כדאמר בת"כ...

טז. מעדני ארץ ג:ה עמ' 26

נלענ"ד דלא מסתבר כלל לחדש שטה זו בדעת הרמב"ם משום דחויך מזה דלא מצינו כלל בשום מקום מקור לזה, קשה נמי מה טעם לא זכר כלל הרמב"ם בפיה"מ ובסה"מ אלא את הסוג הראשון ולא השני!

יז. מעדני ארץ ג: עמ' 27

עוד נלענ"ד להעיר דאם נאמר שיש מין קציר שהוא לעבודת הארץ, א"כ בשלשים יום לפני ר"ה שנהג בזמן הבית איסור עבודת הארץ משום תוספת שביעית אמאי לא נזכר כלל בשום מקום שגם איסור קצירה נהג אז?

יח. מעדני ארץ ב עמ' 19 "ואף"

ואף דמצינן להרמב"ם ז"ל שכתב בפ"ד משביעית ה"א "ואם קצר כדרך הקוצרין לוקה כגון שקצר כל השדה והעמיד כרי ודש בבקר, או שקצר לעבודת הארץ כמו שבארנו, אלא קוצר מעט מעט וחובט ואוכל", וקא חזינא דאיכא דדייקי מהך לישנא שיש עוד מין קצירה שאסורה דבר הורה משום עבודת הארץ, מ"מ נלענ"ד שאינו כן דאיל"ה יפלא למאד איך כתב הרמב"ם ע"ז "כמו שבארנו" והרי לא זכר כלל בשום מקום מהלכותיו דאיכא קצירה דאורייתא שהיא לעבודת הארץ!

יט. מעדני ארץ ג: עמ' 26 ועוד"

ועוד דאם נאמר שיש מין קצירה ובצירה שאיסורו מחמת עבודת הארץ והאילן מסתבר שאותו הסוג דומה ודאי לאיסור חרישה זריעה וזמירה שאין שום חלוק בין זורע מעט לזורע הרבה, וכיון שכן איך כתב הרמב"ם "אלא קוצר מעט מעט וחובט ואוכל", ותפ"ל שלגבי איסור קצירה שהוא מטעם עבודת הארץ הרי פשוט הוא דמה שאינו קוצר כל השדה כי אם מעט לא מעלה ולא מוריד...

כ. רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק א: כא

אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית כדרך שקוצצין בשאר השנים מפני שקציצתה עבודת אילן, שבקציצה זו תגדל ותוסיף, ואם צריך לעציה קוצץ אותה שלא כדרך עבודתה.

כא. מעדני ארץ ג: עמ' 27 אמנם"

והיינו משום דכיון דהוי עבודה דאורייתא לא שרי אלא ע"י שינוי וכמבואר שם במפרשי המשניות, ומעתה אם נאמר שיש איסור תורה של קציר לעבודת הארץ א"כ מאי מהני מה שמכיון לאכילה ולא לעבודה?

כב. מעדני ארץ ג: עמ' 27 "עוד"

א"כ בשלשים יום לפני ר"ה שנהג בזמן הבית איסור עבודת הארץ משום תוספת שביעית אמאי לא נזכר כלל בשום מקום שגם איסור קצירה נהג אז?

כג. ספר מצוות גדול לאוין סימן רסח

כל שתוציא הארץ בשנה השביעית בין מזרע (תבואה) שנפל בה מקודם שביעית בין מן העיקרין שנקצרו מקודם וחזרו ועשו שניהם נקראים ספיחים בין מן העשבים והירקות שעלו מאליהן ואין להם זרע הכל מותר לאכול מן התורה שנאמר והיתה שבת הארץ לכם לאכלה וגומר, אפילו שדה שנטייבה בשביעית וצמחה מותרין פירותיה לאכלה ומה שאמרה תורה את ספיח קצירך לא תקצור שלא יקצור כדרך הקוצרים שבכל שנה כדתניא בתורת כהנים (בהר פרק א ה"ג) ואם קצר לוקה כיצד כגון שקצר כל השדה והעמיד כרי ודש בבקר אלא קוצר מעט וחובט ואוכל (ע"פ רמב"ם שמטה ויובל פ"ד הל' א ע"ש)

כד. חזון איש שביעית סימן יז אות ג ד"ה אבל בדברי הר"מ

אבל בדברי הר"מ פ"א ה"ב ג' ובפ"ד ה"א והכ"ב מבואר דקצירה ובצירה לעבודת הארץ ולעבודת האילן לוקין עליהן, והנה יש בכלל קצירה ובצירה ענין מחודש שהן תולדות זרע ונוטע והתורה חייבה עליהן. ודברי תו' ר"ה י"ב ב' נמי אינן מתפרשין אלא בהכי, דקצירה במשומר וכדרך הקוצרין ולא כדרך המפקירין אינו בכלל תוספת אלא זהו דין פירות שביעית.

כה. ראש השנה יב ע"ב

אמר קרא "מקץ שבע שנים, במעד שנת השמטה, בחג הסכות." "שנת השמטה" מאי עבידתיה בחג הסכות? שמינית היא! כל תבואה שהביאה שליש בשביעית לפני ראש השנה אתה נהג בו מנהג שביעית בשמינית.

כו. תוספות מסכת ראש השנה דף יב עמוד ב

מנהג שביעית בשמינית - תימה דלעיל (דף ט.) נפקא לן מ"בחריש ובקציר תשבות" קציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית ופירש בקונטרס כגון תבואה שהביאה שליש בשביעית אתה נהג בה מנהג שביעית בשמינית! וי"ל (דהאי דהכא איצטריך ללמד על חריש שהוא לתוספת כדפירש' לעיל ועוד נ"ל) דאי מהכא הוה אמינא דהא דנוהג בה מנהג שביעית בשמינית היינו דקדושת שביעית נהגת בהם דאסירא בסחורה וחייבין בביעור ושאר דיני פירות שביעית, אבל לחרוש ולקצור ולעזור אותה תבואה לא הייתי אוסר, דדבר התלוי בעבודת הארץ כיון דנפקא שביעית שריא אפילו לצורך פירות שביעית. להכי איצטריך ההוא קרא.

כו. דברי רב יצחק זאב וינוגרד, מובאים במעדני ארץ ב עמ' 22-23 "כתב" "ועוד" ולכאורה הדבר פלא מנין להרמב"ם שיש שני מיני בצירות וקצירות לענין איסור שביעית...

ונראה דאיתא בירושלמי שביעית פ"ו ה"ב "אם בפירות שביעית שיצאו למוצאי שביעית, לחרוש מותר ולקצור אסור", ופירשו פירות של שביעית שיצאו למוצאי שביעית, לחרוש לכתחלה מותר למוצאי שביעית, לקצור אסור?? בתמיה! ואף שהירושלמי מירי בפירות סוריא מ"מ חזינן מירושלמי דבזמן שמותר חרישה אז מותר קצירה, א"כ בארץ גופא דמותר חרישה, דעבודת קרקע מותרת בשמינית, א"כ כ"ש דמותר קצירה.

וקשה, דהלא מבואר בפירוש "בחריש ובקציר תשבות", דפירות שביעית שיצאו בשמינית אסורין בקצירה מה"ת... ע"כ מפרש הרמב"ם דיש שני מיני קצירות:

- דקצירה דהוי עבודת קרקע מותר בשמינית בכ"ש מחרישה דמותר, דאין עבודת קרקע בשמינית, ועבודת קרקע של קצירה הוי כמו חורש.
  - והא דאסורין קצירה אפילו בשמינית היינו כדרך הקוצרים בהעמדת כרי וכו'... מוכח לפ"ז דיש שני מיני קצירות, ועל קצירה של עבודת קרקע לא לקי דלא עדיף מחרישה.
- והא דמקשה הרה"ג הנ"ל על לשון הרמב"ם שכתב "או שקצר לעבודת הארץ כמו שבארנו", ומקשה דלא נזכר בשום מקום מהלכותיו, כוונת הרמב"ם כך: אם קצר כדרך הקוצרים לוקה כגון שקצר כל השדה וכו', או שיקצר לעבודת הארץ כמו שבארנו, היינו כמו שכתב בפ"א משו"י ה"ד "החופר או חורש לצורך קרקע או שאר עבודת הארץ מכין אותו מכות מרדות", א"כ אם קצר לעבודת הארץ לא עדיף מחרישה. וקציר זה אינו בכלל לאו של "שדך לא תקצור" אלא מ"חריש וקציר תשבות"...
- ועוד יש להקשות על הרמב"ם הנ"ל דהרי מבואר בדבריו דקצירה כדרכה הוי שקצר כל השדה והעמיד כרי ודש בבקר, ועיין במנ"ח מצוה שכ"ח שכתב "ודוקא העמיד כרי וכו'" וכן בבצירה היינו אם אוסף אח"כ כמו בכל השנה, א"כ אמאי מסיים הרמב"ם "אלא קוצר מעט מעט וחובט ואוכל", הלא אפי' אם קצר כל השדה ולא העמיד כרי ולא דש בבקר ג"כ מותר! ומוכרחים אנו לומר דזה שלא העמיד כרי ולא דש ככקר מהני לענין שאינו עובר על איסור קצירה כדרכה, אבל מ"מ יש כאן איסור קצירה של עבודת קרקע. אבל אם קוצר מעט מעט אז אינו עובר גם על איסור של עבודת קרקע. ובזה מדויק לשון הרמב"ם דלאחר שביאר לנו דיש שני מיני קצירות, כתב "וכיצד יעשה קוצר מעט מעט, משום דכך גזרה התורה באיסור קצירה דאם קוצר מעט מעט ואוכל אין זה קצירה של איסור.

כה. מעדני ארץ ב עמ' 19-20 "ואף"

נראה דאף שמלאכת הקצירה קרויה עבודת הארץ, מ"מ אין זה משום דמתקן בכך את הקרקע, אלא שעצם העבודה חשובה עבודת קרקע מפני שקוצר סוף סוף אה המחובר לארץ מן הארץ. ומה שכתב הרמב"ם "או שקצר לעבודה הארץ כמו שבארנו", נראה דאין כוונתו לומר שלוקין גם על זה, אלא כיון שבא להורות לנו את אופן הקצירה שמותר, השמיענו תחילה שאם קצר כדרך הקוצרין לוקה, וכמו"כ אסור לקצור לעבודת הארץ דהיינו כדי ליפות בכך את הקרקע ולהכשירה לזריעה מפני שהוא אסור עכ"פ מדבריהם "כמו שבארנו" אלא קוצר מעט וכו'.

וקצה מוכח כן מהא דבהל"כ"ב כתב שם "ואם בצר לעבודת האילן או שבצר כדרך הבוצרין לוקה" וכתב שם תבת "לוקה" לבסוף, והיינו משום דהתם שהבצירה היא לעבודת האילן היינו זומר וכמו"ש בפאה"ש בסי" כ"ג, ולכן לוקין שפיר על כך, משא"כ גבי קצירת תבואה דלית בה משום זימור, השכיל להקדים תיבה "לוקין" בתחלה להורות שאין לוקין אלא על קצירה שכדרך הקוצרין, ולא על שום קצירה אחרת.

כט. מעדני ארץ ג:ח עמ' 28 "ולכן"

ולכן נלפע"ד פירוש אחר בדברי הרמב"ם דכתב בסה"מ להרמב"ם ובפיה"מ פ"ח משביעית מ"ו כתב: "ואת ענבי נזירך לא תבצור וכו'" וידוע באמת שאינו רוצה בפסוק זה לאסור לגמרי את הבצירה, שהרי התיר אכילתן באמרו 'והיתה שבת הארץ לכם לאכלה'. אבל ר"ל שלא יתעסק בפירות שביעית כדרך שמתעסק בשאר שנים. עכ"ל. ונשמע מזה דאי לאו שהתיר הכתוב פירות שביעית לאכילה היינו אומרים שהתורה אסרה את מלאכת הקצירה בשנה שביעית כמו בשבת, ורק מדגלי קרא שמותר באכילה ממילא מוכח דמשכחת שפיר מין קצירה שהיא מותרת. והואיל וכן נלפע"ד דאפשר שאם אחד בצר פירות שביעית שלא ע"מ לאכול כמו אלה שנוהגים לקטוף בשנים הראשונות את הפירות מן האילן כדי שלא יוכחש הרי הוא לוקה מחמת לאו דבצירה כיון דהבצירה היא שלא ע"מ לאכול... והנה אף שנראה דבר רחוק מאד לומר כן... אבל עכ"פ דברי סברא הם לענין זה שאמרנו שאם לא כיוון בשעת קצירה למאכל אלא לסחורה או להפסד הרי הוא עובר שפיר על לאו דקצירה.

ל. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת שביעית פרק א משנה א

משנה זו היא משנה הראשונה, והיא שאמרו אסור לחרוש בשנה הששית חריש שהוא הכנה לשנה השביעית, וכן אסור לו לקצור בשנה השביעית מה שתהיה התועלת בו בשנה השמינית...

לא. מעדני ארץ ג:יא עמ' 30

עוד נלפע"ד לומר ככל הדברים הנ"ל אך קצת באופן אחר, דלעולם עיקר איסור קצירה הוא רק שלא יקצור כמנהג בעלים כדי להראות שהפירות הן הפקר, אלא דבר זה עצמו משכחת לה בתרי אנפי: שאם קצר כל השדה והעמיד כרי אז אפילו אם קוצר למאכל מ"מ כיון שקוצר כל השדה ועושה גורן הרי הוא מראה בכך מנהג בעלות, אלא אפילו אם אינו מעמיד כרי אלא שקוצר כל השדה כדי לנקותה... אז ג"כ חשיב כקצירת בעלים ואסור... ולכן אין שום היתר לקצור כי אם מעט מעט באופן שאין ניכר כלל מהקצירה שהוא בעלים.

ולפי פירושונו בכוונת הרמב"ם אתי שפיר דלכך לא הזכיר הר"מ עצמו בסה"מ וכן שאר הפוסקים כי אם איסור קצירה כדרך הקוצרין משום דבאמת עיקר איסור קצירה אינו אלא אחד ולא שנים... ולפי"ז נראה דאע"ג שפשוט הדבר שקטוף הפירות גורם תועלת להאילן, כי אם ישארו הפירות על האילן ויתחילו להרקיב יפסידו בכך גם את האילנות, מ"מ אין זה חשוב משום כך עבודת האילן כיון שכוונתו למאכל...

לב. רב איסור זלמן מלצר – מעדני ארץ עמ' 282

לג. מכון התורה והארץ, הסרת פרחים או פירות מעצי ערלה בשביעית

www.toraland.org.il

בדומה לכך כתב הגרש"ז אויערבאך שיש היתר להסיר פירות ערלה, ואין בכך איסור 'בוצר לעבודת האילן', מפני שפירות אלו אינם בכלל 'לאכלה'. לעומת זאת לדעת כמה מהפוסקים, אסור לקטוף פירות לטובת צימוח האילן אף אם הפירות אינם קדושים בקדושת שביעית, כיוון שלדעתם אף פירות שאין בהם קדושת שביעית – אסור לבצור אותם לעבודת האילן. כדעה זו פוסקים לכתחילה בין לגבי פירות בין לגבי פרחים, ולכן יש להציב בגינה שלטים שהפירות אסורים באכילה משום ערלה. אולם כאשר אין אפשרות כזו, מותר לקטוף את הפירות ולהסתמך על כך שאין הקטיפה נעשה לטובת האילן. וכן פסק מו"ר הגר"ש ישראל זצ"ל – שניתן להסתמך על כך שמטרת הפעולה היא להפריש מאיסור ואינה מטרה חקלאית, שמותרת באופנים מסוימים; ועל כך שלדעת כולם, אין איסור הפסד פירות שביעית כשהפירות הם פירות ערלה.